

THESES,

QUAS,

STIPENDIARIORUM AD ACADEMIAM
IMPERIALEM ABOËNSEM

EXERCITATIONI INSERVITURAS,

PUBLICÉ PROPONIT

MAG. JOHANNES GADOLIN,

CHEMIE PROFESSOR P. ET O. COLLEGII IMP. MED. ASSESSOR, EQUES
ORD. IMP. DE S:IT WOLODIM. IN IV:TA CLASSE, ATQUE STIPEN-
DIARIORUM H. A. INSPECTOR,

Respondente

CLAUDIO ALBERTO TULINDBERG,

STIPENDIARIO PUBLICO, OSTROBOTNIENSE,

In Auditorio Philosophico die V Februarii MDCCCXX,

horis 8. m. solitis,

ABOË, Typis FRENCKELLIANIS.

Thesis I.

Inter commoda e studio scientiarum naturalium derivanda haud ultimum erit, quod discamus præclusam nobis semper futuram esse ad arcana naturæ viam. Cum varias rerum, varietate mutatas observare liceat formas, penetralia earum semper incognita manebunt. Propterea & antiqua & hodierna historia scientiæ crescentis theorias exhibet & reputationes, ex analogia observationum apparente deductas, commutatas iterumque resuscitatas.

Thes. II.

Scientiis philosophicis tum primum jure adnumerata fuit Chémia, cum leges affinitatum chemicarum cognoscere & investigare studerent ejus cultores. At per seculum, a quo initium cepit doctrina, quamvis egregie increverit, vix aliam attigit summam, nisi quod etiamnum constat, effici per affinitates, ut ex pluribus substantiis heterogeneis nascatur homogœna. Quousque in hac adhuc lateant vires illis insitæ, experientia quondam revelabit. At sine dubio nunquam erit mortalibus concessum perspicere, quales sint sine corporibus vires, vel an existant sine viribus substrata corporea.

Thes. III.

Non dubitamus his assentire, qui asserant homogœnam in initio mundi fuisse materiam orbis nostri, sive ubique ex particulis simillimis conflata; deindeque successu æmoris abortam fuisse infinitam substantiarum diversitatem, & per divisionem

tionem virium materiæ innatarum, & ex superadditis cælitus viribus, quæ impulsibus suis vel adjunctionibus novas produxerint affectiones.

Thef. IV.

Quamvis homogenea nobis multa esse videantur corpora, ad fidem tamen valde pronum est, diversi generis ubivis sibi vicinas adjacere partes, quæ nonnisi vi diversitatis suæ notionem attributarum in animis nostris imprimant, atque omnem evanescere imaginem rei vere homogeneæ.

Thef. V.

Cum radiatio calorigi & luminis, ut & velocissimus electricitatum motus evidenter differant a phænomenis materialium, neque fas erit, causas illorum ut materiales considerare; propterea cum iis consentimus, qui illa, *substantias imponderabiles* vulgo nominata, rectius *vires naturales* appellari velint.

Thef. VI.

Caloricum aut frigus sensibile sub mutationibus corporum prodiens non semper ortum suum ducere ex mutata capacitate, sive calore corporum specifico diminuto vel aucto, sed sæpius quasi ex integro produci calorigi vim, quæ antea non adfuerat, vel destrui quæ latuerat, evincere videntur plurima affinitatum chemicarum phænomena. Sic efficitur non raro vehementia ignis ex elementis calorigi & luminis, quæ sub aliis formis in pabulo ignis delituerant.

Thef. VII.

Regularitas formæ corporum crySTALLINORUM vix concipi potest obtineri ex constanti singulorum atomorum figura, nisi simul ponatur, hos esse polaritate quadam laterum affectos, ad cujus normam unusquisque, respectu vicini determinatam eliget positionem.

Thef. VIII.

Thef. VIII.

Constitutio salium, quod plerumque ex tribus elementis formata sint, scilicet acido, basi, & aqua, arguere videtur tres vires simul activas pronitatem efficere illorum ad amplectendam formam crystallinam. Inde neque probabilitate carebit opinio, quod in quocunque alio corpore ad crystallificationem apto similes agant vires. Sic in latice aquee duae electricitates loca partium constitutarum tenere videntur.

Thef. IX.

Recentiora experimenta satis superque ostenderunt, partes, quas constitutivas appellant, corporum compositorum, saepius non simpliciter e societate mutua extricari, sed vi menstruorum adhibitorum produci, vel per novas conjunctiones ita mutari, ut nudatae prorsus differant a veris compositi partibus. Luculenta rei exempla obtulerunt variae aquarum analyses, simultaneam indicantes praesentiam partium una solutarum, quae, salvis affinitatum legibus, consociatae existere non possunt.

Thef. X.

Quam inter acida corporum organicorum & anorganico-
rum ponere solent chemici differentiam, quod illa habeant radicalia magis composita, haec vero simpliciora, non magni esse videtur momenti, quum recentius detectum sit, etiam anorganica acida varie inter se nupta, diversimode affecta obtinere radicalia, & novas sistere acidorum species.
